

Pozitiflik Ölçeği Türkçe Formu'nun psikometrik özellikleri

The psychometric properties of the Turkish Form of the Positivity Scale

Özkan Çıkrıkçı¹, Muhammet Çiftçi², Başaran Gençdoğan³

Özet

Bu çalışma, Caprara ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen Pozitiflik Ölçeği'nin Türk örnekleminde geçerlik ve güvenirlik sonuçlarını yansıtmaktadır. Araştırma kapsamında ilk olarak Pozitiflik Ölçeğinin dilsel eşdeğerliği incelenmiş ve oluşturulan Türkçe formun geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İkinci aşamada ölçme aracının güvenirliği ve faktör yapısı incelenerek ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir. Pozitiflik Ölçeğinin test tekrar test güvenirliğinin kabul edilebilir nitelikte olduğu belirlenmiştir. Pozitiflik Ölçeğinin ölçüt bağıntılı geçerliği yaşam doyumu ve mutluluk arasındaki ilişkiler incelenerek araştırılmıştır. Son olarak Pozitiflik Ölçeğinin ayırt edici geçerliği incelenmiştir. Buna göre, pozitifliğin stresle başa çıkma becerilerinden olan sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınma için ayırt edici bir değişken olduğu gözlenmiştir. Genel olarak, Pozitiflik Ölçeğinin Türk örnekleminde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Pozitiflik ölçeği, pozitif psikoloji, doğrulayıcı faktör analizi

Abstract

This paper describes the reliability and validity results of Positivity Scale, developed by Caprara et al. (2012), in Turkish sample. Within the scope of the current study, the language equivalence was examined and it was determined that the final Turkish form was valid. In second phase the reliability and factorial structure of measure were explored and the results revealed strong support for reliable and valid measure. The acceptable test re-test reliability coefficient was obtained. The convergent validity of Positivity Scale was investigated by analyzing the relationships between positivity and life satisfaction and happiness. Eventually, the discriminant validity of Positivity Scale was examined. Additionally, it was shown that positivity is a discriminant variable for social support seeking, problem focused coping, avoidance which are coping styles with stress. Overall, it could be stated that the Positivity Scale is a reliable and valid measure in Turkish sample.

Keywords: Positivity scale, positive psychology, confirmatory factor analysis

Giriş

İnsanoğlu, insanı anlamak için yüz yıllardır çaba göstermektedir. Ancak, bu çabalar son iki yüzyıl içerisinde ileri yönde kayda değer bir ivme kazanmış, çok yönlü ve ciddi gelişme göstermiştir (Eryılmaz, 2013). İnsan davranışlarını anlamlandırabilmek ve kavrayabilmek ya da ruh

¹Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, E-mail: ozkanc61@hotmail.com

² Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

³ Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

hastalıklarının tedavi etmek amacıyla birçok teori ve kuram geliştirilmiştir. Kendi içlerinde tutarlılık gösteren ve başka yaklaşımlar tarafından da desteklenebilen kuramların birçok takipçisi ve uygulayıcı bulunmaktadır. Çeşitli okullar ya da enstitüler kurarak kendi ekollerini dünya ile paylaşmaktadırlar.

Bütün bu oluşumların zenginlik katarak geliştirdiği psikoloji biliminin çalışma alanı içerisinde genellikle normal dışı davranışlar ve ruh hastalıkları yer almaktadır. Başka bir ifade ile sorunların çözümlenmesine yönelik girişimler psikolojiye yön vermektedir. İnsanların potansiyellerini, yeterliklerini, güçlü ve olumlu yönlerini ihmal eden bir yaklaşım benimsenmektedir (Hefferon ve Boniwell, 2014). Geleneksel psikolojinin, bu noktaları fark etmesiyle psikopatoloji odaklı görüş yerini pozitif odaklı görüşe bırakmıştır (Eryılmaz, 2013; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Pozitif psikoloji, yaşamları boyunca insanlara pozitif özelliklerini nasıl geliştirebileceklerini öğretmekle yaşama tutunmalarına ve yaşamın olumlu tarafında bulunmalarına odaklanan bir disiplindir (Peterson, 2000; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Geride bıraktığımız çeyrek yüzyılda, psikoloji alanında oransız bir şekilde hastalıklara ya da patolojiye vurgu yapıldığının farkına varan bilim insanları iyi oluş fenomenine yönelik bilimsel çalışmaların arayışı içine girmiştir (Keyes ve Haidt, 2003). Kalıcı ve etkin bir ruh sağlığının, ruh hastalıklarının yok olmasından daha iyi olduğunu vurgulayan pozitif psikoloji, bireylerin güçlü yönlerine, ideal işlevselliklerine ve iyi oluşlarına yönelik ciddi araştırmalarla yoluna devam etmektedir (Duckworth, Steen ve Seligman, 2005; Keyes ve Haidt, 2003).

Geleneksel psikoloji çalışmalarının amacı olan patolojik durumlarda patolojinin azaltılmasını ya da patolojiden duyulan rahatsızlığın giderilmesini benimsemeyerek pozitif psikoloji kendine farklı bir ortam oluşturmaktadır. Pozitif psikolojinin, psikoloji biliminin tamamını kapsamak gibi bir konumda olmadığını belirten Seligman ve Pawelski'ye (2003) göre, pozitif psikoloji farklı bir bakış açısı sunarak geleneksel psikolojiye destek olmayı hedeflemektedir. Pozitif psikolojinin temel amacı, geleneksel psikoloji içinde ihmal edilen ve yeterince vurgulanmayan bazı önemli perspektiflerin pozitif psikoloji içinde oldukça önemli bir yerde olmasıdır (Krentzman, 2013).

Pozitif psikolojinin katkılarıyla yapılan insan davranışlarının pozitif bileşenlerine yönelik incelemeler, ideal davranışın temel belirleyici ve göstergelerini tanımlama konusunda hem akademisyenlerde hem de uygulayıcılarda bir talep meydana getirmiştir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Bu bağlamda, farklı dönemlerde birçok yazar, genel olarak pozitif yaşantılara dayalı yaklaşımlarda farklı düzeylerde gözlenen bireysel farklılıkları vurgulamaktadır. Scheier ve Carver'e (1993) göre pozitif düşünme, özgüvenin yapı taşıdır. Kozma, Stone ve Stones (2000) pozitifliği, öznel iyi oluşun temel belirleyicisi olarak tanımlamaktadır. Diener, Scollon, Oishi, Dzokoto ve Suh (2000) pozitifliği, zaten iyi olan yaşamın tüm yönlerini değerlendirmeye yönelik bir eğilim olarak ifade etmiştir.

Psikolojik iyi oluşun belirleyicilerinin neler olduğuna yönelik varsayımlar pozitif psikolojinin odak noktasını oluşturmaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Taylor ve Brown (1988) bireylerin kendilerini pozitif algılama eğiliminde olduklarını; bu pozitif algının devam etmesi ve gelişmesi için kendilerini motive ettiklerini ifade etmektedirler. Başka bir ifade ile insanların inanışları iyimserlik yargıları üzerine kurgulanmaktadır. Dünyaya ve insanlığa yönelik iyi niyetlerin bir bütün oluşturduğu durumlar göz önüne alındığında, genel olarak insan doğasının temelde iyi olduğuna ilişkin bir inanç olduğu görülmektedir (Jannoff-Bulman, 1989).

Caprara, Steca, Alessandri, Abela ve McWhinnie'ye göre (2010) benlik saygısı, yaşam doyumu ve iyimserliğin pozitiflik ile yakın ilişkisi bulunmaktadır. Bu üç farklı yapının insanların duyguları, bilişleri ve davranışları üzerinde yaygın bir etkisinin olduğu belirtilmektedir. Kendi aralarında yüksek düzeyde ilişkili olan benlik saygısı, yaşam doyumu ve iyimserlik; sağlık, iş başarısı, pozitif kişiler arası ilişkileri yansıtan birçok faktör ile ilişkilendirilmektedir (Baumeister, Campbell, Krueger ve Vohs, 2003; Lyubomirsky, King ve Diener, 2005; Scheier, Carver ve

Bridges, 1994). Bununla birlikte pozitifliğin; olumlu duygular (Fredrickson, 2001), mutluluğun gelişimi (Lyubomirsky, 2001), iyimserlik (Peterson, 2000), okullarda içsel motivasyon (Ryan ve Deci, 2000), çocuk gelişimi (Larson, 2000), bağlanma (Ryan ve Lynch, 1989), akademik motivasyon (Pajares, 2001), psikoterapi (Resnick, Warmoth ve Selin, 2001) ve yas (Miller ve Harvey, 2001) ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde pozitif psikoloji, insanı güçlü kılan özelliklerin geliştirilmesini merkezi bir konuma yerleştirmekle birlikte önleyicilik rolünü de üstlenmektedir. Pozitif psikolojide önleyicilik çeşitli durumlarda farklı uygulamaları gerektirmektedir. (i) Daha problemler ortaya çıkmadan giderilmesi ve yaşanan problemlerin gelecekteki olası risklerinin minimal düzeye indirilmesi; (ii) risk altındaki bireylerin korunması; (iii) hastalıkla mücadelede tedaviye yönelik müdahaleler önleyicilik başlığı altında uygulanmaktadır (Akın-Little, Little ve Delligatti, 2004; Eryılmaz, 2013).

Pozitif psikoloji müdahaleleri, spesifik pozitif biliş ya da duyguların genişletilerek işlenmesine dayanmaktadır. İyimserliğin geliştirilmesi, minnettarlığın güçlendirilmesi ve yaşam amacının yeniden belirlenmesi pozitif psikoloji müdahaleleri arasında yer almaktadır (Bolier ve diğ., 2013; Huffman ve diğ., 2014; Lyubomirsky ve Layous, 2013; Seligman, Steen, Park ve Peterson, 2005; Sin ve Lyubomirsky, 2009).

Genel olarak, pozitif psikoloji müdahaleleri klinik ve klinik olmayan popülasyonlarda başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. (Bolier ve diğ., 2013; Sin ve Lyubomirsky, 2009). Minnettarlık, bilinçlilik ve potansiyellerin kullanımı gibi bileşenleri içine alan pozitif psikoloji müdahalelerinin depresyonlu hastaların duygu durumları üzerinde gelişmeye olanak sağladığı belirtilmektedir (Grossman, Tiefenthaler-Gilmer, Raysz ve Kesper, 2007; Seligman ve diğ., 2005; Seligman, Rashid ve Parks, 2006). Ayrıca, pozitif psikoloji müdahalelerinin iyi oluş üzerinde etkili olduğu çalışmalarda belirtilmektedir (Oudou ve Vella-Brodrick, 2013; Seear ve Vella-Brodrick, 2013). Pozitif psikoloji müdahalelerinin yetkinliğini etkileyen iki önemli faktör olarak çaba ve motivasyon gösterilmektedir. İyi oluşu artırmak ve sürdürmek için yapılan faaliyetlere başlarken yeterli düzeyde çaba gösterilmeli ve sürekli olarak iradeyi güçlendirecek çalışmalar yapılmalıdır (Sheldon ve diğ., 2010). Lyubomirsky, Sheldon ve Schkade (2005), pozitif psikoloji müdahalelerinin etkililiğinin değerlendirilmesinde kişisel faktörlerin göz ardı edilmemesinin üzerinde durmaktadır.

İlgili alan yazın incelendiğinde pozitif psikoloji kuramsal yapısı altında toplanan çeşitli fenomenlerin değerlendirilmesine yönelik farklı ölçme araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Oxford Mutluluk Ölçeği (Hills ve Argyle, 2002; Doğan ve Akıncı-Çötök, 2011), Öznel Mutluluk Ölçeği (Lyubomirsky ve Lepper, 1999; Doğan ve Totan, 2013) mutluluğu; Öznel İyi Oluş Ölçeği (Tuzgöl-Dost, 2005), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Diener ve diğ., 2009; Telef, 2013) iyi oluş fenomenini; Yaşam Amaçları Belirleme Ölçeği (Eryılmaz, 2012) yaşam amaçlarını; Yaşam Doyumu Ölçeği (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985; Yetim, 1991), Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (Huebner, 1994; Çivitçi, 2007), Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (Huebner, 1991) yaşama yönelik memnuniyet algılarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. İfade edilen ölçme araçlarının temellerini pozitif psikolojinin oluşturuyor olması birbirleri arasındaki en önemli benzerliktir. Aynı zamanda pozitif psikoloji odağında geliştirilen bu tarz ölçme araçları pozitif psikoloji bileşenlerinden bir veya birkaçı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Pozitiflik Ölçeği ise bireylerin pozitiflik düzeylerini başka araçlar kullanmadan değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Başka bir ifade ile bireylerin sahip oldukları olumlu yaklaşımlarını belirlemek amaçlanmıştır. Bunun için bireylerin kendilerini (madde 5, 7 ve 8), gelecekte beklediklerini (madde 1, 4, ve 6), diğer insanlara yönelik güven algılarını (madde 3) ve yaşamdan sağladıkları memnuniyet algılarını (madde 2) ölçebilecek nitelikte maddeler üzerinde çalışılmıştır.

Bu çalışmada pozitifliği ölçmek amacıyla Caprara ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen The Positivity Scale (PS)'in Türkçe formunun oluşturulması ve psikometrik özelliklerinin

incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun İngilizce özgün ölçek ile benzer bir faktör yapısına sahip olduğu varsayımı, geçerlik ve güvenilirliği sınanmıştır. Bu çalışmada dil geçerliği, yapı geçerliği ve güvenilirliği, test-tekrar test güvenilirliği, ölçüt geçerliği ve ayırt edici geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Elde edilen bulguların rastlantısal olma olasılığını en aza indirmek amacıyla her bir çalışma farklı bir çalışma grubu üzerinde yürütülmüştür.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında beş farklı çalışma grubundan veri toplanmıştır. Araştırmanın dilsel eşdeğerliğinin incelendiği boyutta 55 İngilizce öğretmenliği öğrencisinden Pozitiflik Ölçeğinin İngilizce ve Türkçe formunda ilişkin veriler toplanmıştır. İkinci çalışma grubunu 407 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu yaşları 18 ile 30 arasında değişen ve yaş ortalaması 21.80 olan (Ss:1.66) 233 kız (%57.2) ve 174 erkek (%42.8) öğrenciden oluşmaktadır. İkinci çalışma grubu üzerinden elde edilen veriler ile Pozitiflik Ölçeğine ilişkin madde analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerine Pozitiflik Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın üçüncü basamağında Pozitiflik Ölçeğinin test tekrar test güvenilirliğini belirlemek amacıyla 136 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Üçüncü çalışma grubu yaşları 18 ile 25 arasında değişen ve yaş ortalaması 22.05 olan (Ss:1.41) 73 kız (%53.7) ve 63 erkek (%46.3) öğrenciden oluşmaktadır. Bir sonraki aşamada Pozitiflik Ölçeğinin ölçüt bağımlı geçerlik düzeyini belirlemek amacıyla 284 üniversite öğrencisinden oluşan dördüncü çalışma grubu oluşturulmuştur. Dördüncü çalışma grubu yaşları 18 ile 26 arasında değişen ve yaş ortalaması 20.85 (Ss: 1.51) olan 177 kız (%62.3) ve 107 erkek (%37.7) öğrenciden oluşmaktadır. Ölçüt bağımlı geçerliğin incelendiği dördüncü çalışmada araştırma grubunda bulunan üniversite öğrencilerine Pozitiflik Ölçeği, Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu ve Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın son bölümünde Pozitiflik Ölçeğinin ayırt edici geçerliğini farklı bir çalışma grubu üzerinde incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla yürütülen çalışmaya 188 üniversite öğrencisi katılmıştır. Beşinci çalışma grubu yaşları 17 ile 27 arasında değişen ve yaş ortalaması 20.76 (Ss: 1.64) olan 124 kız (%66) ve 64 erkek (%34) öğrenciden oluşmaktadır. Beşinci çalışma kapsamında Pozitiflik Ölçeği, 2X2 Başarı Yönelimleri Ölçeği ve Stresle Başa Çıkma Ölçeği üzerinden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Pozitiflik Ölçeği (PÖ): Pozitiflik Ölçeği, Caprara ve diğerleri (2012) tarafından bireylerin pozitiflik düzeylerini doğrudan değerlendirebilmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçme aracının özgün formu beş dereceli likert tipi bir değerlendirmeye sahiptir. Pozitiflik Ölçeği biri ters puanlanan (madde 6) sekiz maddeden oluşmaktadır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %47.58'ini açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi bulguları açımlayıcı faktör analizi ile belirlenen yapının uygun olduğunu desteklemektedir (CFI=.94, RMSEA=.07, SRMR=.05). Pozitiflik Ölçeğinin iç tutarlık katsayısı .75 olarak rapor edilmiştir.

Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu (OMÖ-K): Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa formu (OMÖ-K) bireylerin mutluluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Hills ve Argyle (2002) tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracının özgün formu altı dereceli likert tipi bir değerlendirmeye sahiptir. OMÖ-K formunun Türk kültürüne uyarlama çalışması Doğan ve Akıncı-Çötök (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. OMÖ-K'nın faktör yapısının belirlenmesi amacıyla sırasıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %39.74'ünü açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Belirlenen bu yapının sınanması amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda model ile verilerin iyi düzeyde uyum

gösterdiği saptanmıştır ($\chi^2/sd = 2.77$, RMSEA = .07, GFI = .97, IFI = .95, CFI = .95, NFI = .92, AGFI = .93, RMR = .04). Ölçme aracının iç tutarlık katsayısı .74 olarak belirlenmiştir. İki hafta arayla yapılan uygulamalar arasındaki korelasyona dayalı olarak belirlenen test tekrar test güvenilirliği .85 olarak bildirilmiştir.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Yaşam Doyumu Ölçeği, Diener ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilen yedi dereceli değerlendirmeye sahip likert tipi bir ölçektir. Orijinal formunda 5 maddenin yer aldığı yaşam doyumu ölçeğinin iç tutarlık katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Yetim (1991) tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılan ölçeğin iç tutarlık katsayısı .86 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe formuna ait test-tekrar test güvenilirliği ise .73 olarak saptanmıştır. Olumsuz madde yer almayan yaşam doyumu ölçeğinden alınan toplam puanların yüksek olması bireyin yaşamından yüksek düzeyde memnun olduğunu göstermektedir (Yetim, 2003).

2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği (BYÖ): Öğrencilerin başarı yönelimlerini değerlendirmek amacıyla Akın (2006) tarafından geliştirilen 2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği kullanılmıştır. Başarı Yönelimleri Ölçeği 26 maddeden oluşan 5'li Likert tipi derecelendirmeye sahip bir ölçme aracıdır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 67.25'ini açıklayan ve 4 faktörlü bir ölçme aracı elde edilmiştir. Öğrenme-yaklaşma yönelimi, öğrenme-kaçınma yönelimi, performans-yaklaşma yönelimi ve performans-kaçınma yönelimi adında dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin faktör yüklerinin .41 ve .98 arasında, madde-toplam korelasyonlarının .56 ve .73 arasında sıralandığı bilinmektedir. İç tutarlılık güvenirlilik katsayıları alt boyutlar için .92 ile .97 arasında, test tekrar test güvenirlilik katsayıları ise .77 ile .86 arasında değişmektedir.

Stresle Başa Çıkma Ölçeği (SBÇÖ): Türküm (2002) tarafından Folkman ve Lazarus'un modellerine dayalı olarak geliştirilen SBÇÖ 5'li Likert tipinde olup 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 23 ile 115 arasında değişmekte olup puanın yüksekliği başa çıkma biçimlerinin daha yoğun olarak kullanıldığına işaret etmektedir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %41.7'sini açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçekte, sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma, kaçınma şeklinde üç alt boyut bulunmaktadır. Ölçek bütününden alınan tek bir puanın yanı sıra alt ölçeklerden alınan puanların dikkate alınması, kişilerin kullandıkları stresle başa çıkma yolları hakkında daha ayrıntılı bilgi sağlamaktadır. Aynı zamanda stresle başa çıkma becerilerinin umutsuzluk, iç-dış kontrol odağı ve problem çözme becerileri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .78 olup alt ölçekler için sırasıyla .85, .80 ve .65, madde toplam korelasyonları .61, .48 ve .34, test tekrar test güvenirlilik katsayısı ise .85 olarak saptanmıştır.

İşlem

Araştırma sürecinde ilk olarak Pozitiflik Ölçeğinin dilsel eşdeğerliğini belirlemek amaçlanmıştır. Dilsel eşdeğerliğin sağlandığına ilişkin bulgular elde edildikten sonra ikinci çalışma grubundan toplanan veriler üzerinden Pozitiflik Ölçeğine ilişkin madde analizi, faktör analizi ve güvenirlilik analizi yapılmıştır. Bir sonraki aşamada Pozitiflik Ölçeğinin test tekrar test güvenirliliği farklı bir çalışma grubu üzerinden toplanan veriler ile incelenmiştir. Dördüncü çalışma grubu üzerinden toplanan veriler ile Pozitiflik Ölçeğinin ölçüt geçerliği incelenmiştir. Son olarak Pozitiflik Ölçeğinin ayırt edici geçerliği incelenmiştir.

Veri Analizi

Araştırmanın dilsel eşdeğerliğini belirlemek amacıyla birinci çalışma grubundan toplanan veriler bağımlı gruplar t testi ile incelenmiştir. Madde toplam korelasyon değerleri ve %27'lik alt-üst grup farkları belirlenerek ölçme aracının madde analizi gerçekleştirilmiştir. Pozitiflik Ölçeğinin faktör yapısını Türk örneğinde sınamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Pozitiflik Ölçeğinin güvenirliliği iç tutarlık katsayısı incelenerek saptanmıştır. Test tekrar test güvenirliliğini belirlemek amacıyla farklı zamanlarda gerçekleştirilen iki ölçümden elde edilen

veriler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile incelenmiştir. Ölçüt geçerliğini belirlemek amacıyla Pozitiflik Ölçeği, Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formu ve Yaşam Doyumu ölçeklerinden elde edilen veriler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniği ile incelenmiştir. Son olarak Pozitiflik Ölçeğinin ayırt edici geçerliğini ortaya koyabilmek amacıyla hiyerarşik regresyon analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Dilsel Eşdeğerlik

Pozitiflik Ölçeğinin orijinal dili olan İngilizceden Türkçeye çevrilmesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada her iki dile de hakim olan üç akademisyen tarafından Pozitiflik Ölçeğinin orijinal formu incelenmiş ve birbirinden bağımsız olmak üzere Türkçeye çeviri işlemi yapılmıştır. Daha sonra oluşturulan çeviriler birbirleri ile karşılaştırılmıştır ve ölçme aracında yer alan maddeleri en iyi ifade eden çeviriler belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra oluşturulan Türkçe form iki dil uzmanı tarafından gramer ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Pozitiflik ölçeği dilsel eşdeğerlik bulguları

Faktör	N	X	Ss	Sd	t	p
PÖ İngilizce	55	29.41	5.83	54	.39	.695
PÖ Türkçe	55	29.77	5.44	54	.39	.695
M1 İngilizce	55	3.83	1.18	54	.90	.370
M1 Türkçe	55	4.01	1.06	54	.90	.370
M2 İngilizce	55	3.54	1.03	54	.23	.818
M2 Türkçe	55	3.58	.98	54	.23	.818
M3 İngilizce	55	3.20	1.12	54	1.20	.234
M3 Türkçe	55	3.42	1.06	54	1.20	.234
M4 İngilizce	55	3.81	1.21	54	.08	.931
M4 Türkçe	55	3.83	1.13	54	.08	.931
M5 İngilizce	55	3.96	.99	54	.20	.841
M5 Türkçe	55	4.00	.88	54	.20	.841
M6 İngilizce	55	3.44	1.14	54	.94	.348
M6 Türkçe	55	3.24	1.30	54	.94	.348
M7 İngilizce	55	3.85	.95	54	.00	1.00
M7 Türkçe	55	3.85	1.02	54	.00	1.00
M8 İngilizce	55	3.74	1.07	54	.38	.701
M8 Türkçe	55	3.81	.98	54	.38	.701

İkinci aşamada ise, Pozitiflik Ölçeğinin dilsel eşdeğerliliğinin incelenebilmesi için nihai olarak karşılaştırılan Türkçe form her iki dile de hakim olan İngilizce öğretmenliği öğrencilerine (n=55) uygulanmıştır. Her iki dile ait ölçümler bağımlı gruplar t testi ile karşılaştırılmıştır. Bağımlı gruplar t testi uygulanmasına geçilmeden önce elde edilen verilerin normallik varsayımları test edilmiş ve her iki ölçümün Kolmogorov-Smirnov değerleri incelenmiştir. Buna göre, ölçme aracının İngilizce formundan ($D_{(55)} = .05$, $p = .20$) ve Türkçe formundan ($D_{(55)} = .06$, $p = .20$) elde edilen verileri normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmış ve verilerin karşılaştırılmasında parametrik tekniklerden bağımlı gruplar t testinin uygulanmasına karar verilmiştir. Veriler karşılaştırılırken her iki ölçüme ilişkin toplam puanlarla birlikte her bir maddeye ait ölçümlerde karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda Pozitiflik Ölçeğine ait Türkçe ve İngilizce ölçümler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($t_{(54)} = .39$, $p > .05$). Bununla birlikte Pozitiflik

Ölçeğini oluşturan maddeler için yapılan analiz sonuçlarına göre, ölçme aracında yer alan sekiz maddenin Türkçe ve İngilizce ölçümleri arasında anlamlı farklılıkların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Madde Analizi

Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe formunun yapı geçerliğine ilişkin psikometrik özelliklerin incelenmesinden önce elde edilen verilerin analize uygunluğu değerlendirilmiştir. İlk olarak, çalışma grubunda yer alan bireylerin Pozitiflik Ölçeğinden aldıkları toplam puanlarına z testi uygulanmıştır. Z testi sonuçlarına göre tüm verilerin -3 ile +3 arasında sıralandığı belirlenmiştir. Daha sonra tüm maddelere Cronbach Alpha analizi uygulanmış ve ölçeğin bütünü üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir (Tablo 2). Bu doğrultuda, ölçekte bulunan 8 maddenin tümünün analize dahil edilmesi kararlaştırılmıştır.

Tablo 2. Ölçek maddelerine ait Cronbach alpha değerleri

Madde	Madde Silinirse Ortalama	Madde Silinirse Varyans	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silinirse Cronbach Alpha
1	24.08	23.19	.584	.67
2	24.02	23.94	.555	.67
3	24.16	26.57	.324	.72
4	24.16	24.90	.378	.71
5	23.89	27.02	.349	.71
6	24.74	27.06	.256	.74
7	23.71	26.28	.439	.70
8	23.66	24.91	.564	.68

Çeşitli yaşantılar sonucu bireylerde oluşan algıların, duyguların, düşüncelerin ve tutumların sınılanabilmesi amacıyla hazırlanan ölçme araçlarında yer alan ifadeler kendi içlerinde tutarlı olmalıdırlar. Madde analizi ile ölçme aracında bulunan eksikliler belirlenir ve bazı uygulamalar gerçekleştirilir. (Şencan, 2005). Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe formunun madde analizini gerçekleştirmek amacıyla madde toplam korelasyonu ve %27’lik alt-üst grup farkları incelenmiştir. İlgili alan yazın incelenerek madde toplam korelasyonu için .30 değeri kesme noktası olarak belirlenmiştir (Field, 2013; Nunnally ve Bernstein, 1994).

Yapılan bağımsız t testi sonucunda %27’lik alt-üst gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Daha sonra madde toplam korelasyonları incelenen ölçekte .30 madde toplam korelasyonları için kesme noktası olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu kesme noktası değerlendirilerek tüm maddelerin madde havuzunda kalmasına karar verilmiştir. Buna bağlı olarak madde toplam korelasyon katsayılarının .46 ile .72 arasında değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Madde toplam korelasyonları, %27'lik alt-üst gruplar arasındaki farklılıklar

Madde	r_{tt}	t
1	.72***	17.86***
2	.69***	17.13***
3	.50***	11.50***
4	.57***	13.97***
5	.51***	10.48***
6	.46***	8.18***
7	.58***	11.95***
8	.68***	15.23***

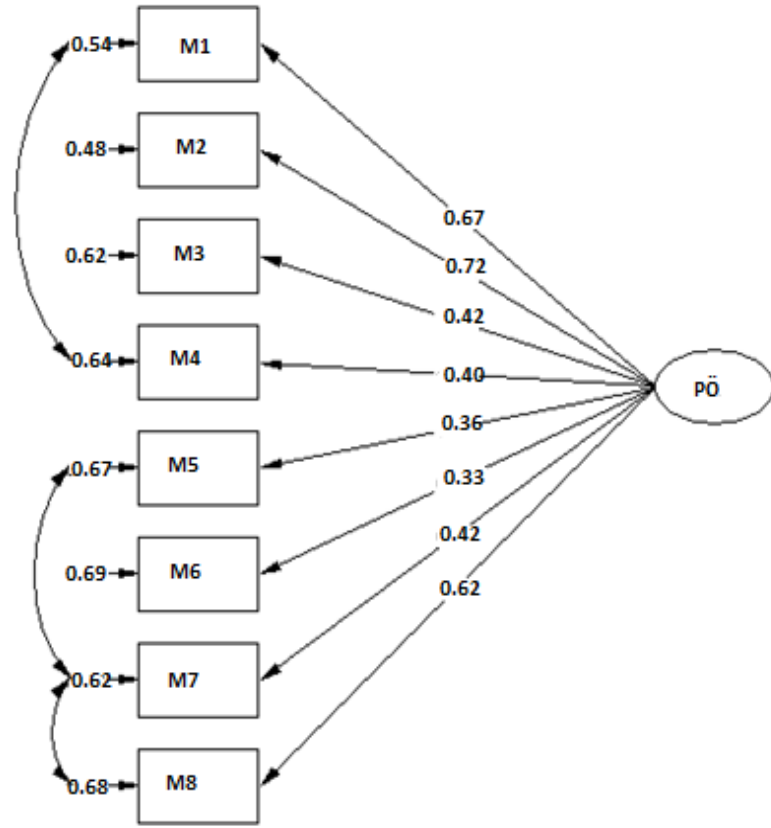
*** $p < .001$, r_{tt} : Madde Toplam Korelasyon Katsayısı

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanarak Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe formunun yapı geçerliği incelenmiştir. Bir kurama dayalı olarak oluşturulan faktörlerin reel (gerçek) verilerle ne derece tutarlı olduğunu belirlemek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi oldukça işlevsel olarak yorumlanmaktadır (Kline, 2011). Bu çalışmada modelin uyum düzeyinin değerlendirilmesinde RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), CFI (Comparative Fit Indices), IFI (Incremental Fit Index), GFI (Goodness of Fit Index), AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index), NFI (Normed Fit Index), NNFI (Non-Normed Fit Index), SRMR (Standardized Root Mean Square Residual), RFI (Relative Fit Index) gibi uyum indekslerinden yararlanılmıştır. İlgili literatürde GFI, IFI, NFI, NNFI, RFI, IFI ve AGFI indeksleri için .90 ve üzeri değerlerin kabul edilebilir uyumu .95 ve üzeri değerler içinde mükemmel uyumu ifade ettiği belirtilmektedir. Bununla birlikte RMSEA ve SRMR değerlerinin .05 ve daha küçük değerlerin mükemmel uyum değerleri olduğu kabul edilmektedir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007).

Pozitiflik Ölçeğinin faktör yapısı Caprara ve diğerleri (2012) tarafından incelenmiş ve tek faktörlü bir model üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Bu ölçme aracının Türkçe formu yapı geçerliğini incelemek için doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile tek faktörlü model test edilmiştir. Kuramsal yapı ile tutarlık gösteren modifikasyon indeksleri (7-5, 4-1, 8-7) yapılmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre modelin iyi düzeyde uyum gösterdiği ifade edilebilir: $\chi^2_{(17)} = 49.75$, $p < .001$; $\chi^2/sd = 2.92$; RMSEA = .06; CFI = .95; IFI = .95; GFI = .97; AGFI = .94; NFI = .92; NNFI = .92; SRMR = .04; RFI = .88. Yapılan DFA sonucunda ölçme aracında yer alan maddelerin faktör yüklerinin .33 ile .72 arasında değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1: DFA'ya ilişkin pathdiagramı ve faktör yükleri

Faktör Yapısı ve Cinsiyet

Pozitiflik Ölçeğinin cinsiyete dayalı olarak faktör yapısını belirlemek için erkek ve kız öğrencilerden elde edilen veriler ile yeniden doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Tablo 4'de erkek ve kız öğrencilerin doğrulayıcı faktör analizlerine ilişkin uyum indeksleri verilmiştir. Uyum indeksleri incelendiğinde Pozitiflik Ölçeğinin cinsiyete dayalı olarak faktör yapısının da geçerli olduğu sonucu çıkarılabilir.

Tablo 4. Faktör yapısı ve cinsiyet

Cinsiyet	χ^2/sd	RMSEA	CFI	IFI	GFI	AGFI	NFI	NNFI	SRMR	RFI
Kız	1.63	.05	.97	.97	.97	.94	.93	.95	.04	.89
Erkek	1.92	.07	.94	.94	.95	.90	.89	.90	.06	.81

Güvenirlilik Analizi

İkinci çalışma grubundan elde edilen veriler değerlendirildiğinde Pozitiflik Ölçeği Türkçe Formunun iç tutarlık katsayısı .73 olarak hesaplanmıştır. İlgili alanda .70 Cronbach Alpha değeri bir ölçme aracının güvenilir olması için yeterli bir kesme noktası olarak ifade edilmektedir (Creswell, 2012). Buna göre, belirlenen .73 düzeyindeki iç tutarlık katsayısı Pozitiflik Ölçeğinin Türk örnekleminde güvenilir bir ölçme aracı olduğunu desteklemektedir.

Test tekrar test güvenirliliğini belirlemek amacıyla birinci ve ikinci uygulamada elde edilen veriler arasındaki korelasyon katsayısı .91 ($r_{136} = .91, p < .01$) olarak belirlenmiştir. Bu bulgu Pozitiflik Ölçeğinin zaman karşısında tutarlılık gösterdiğini ifade etmektedir. Başka bir ifade ile Pozitiflik Ölçeğinin test tekrar test güvenirliliği oldukça yüksek bulunmuştur.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında Pozitiflik Ölçeği (PÖ) toplam puanları ile Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) toplam puanları arasındaki ilişkiler incelenmiştir (Tablo 5). PÖ ile OMÖ toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.67, p<.01$). Benzer şekilde, PÖ ile YDÖ toplam puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.69, p<.01$). Belirlenen bu ilişkilerin PÖ'nün geçerliğini destekler nitelikte bulgular sunduğu ifade edilebilir.

Tablo 5. Pozitiflik, mutluluk ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiler

	PÖ	OM	YD
PÖ	1		
OM	.67**	1	
YD	.69**	.60**	1
Ortalama	29.61	22.55	25.06
Standart Sapma	5.59	6.78	4.53

**p < .001

Ayırt edici Geçerlik

Pozitiflik Ölçeğinin ayırt edici geçerliğini belirlemek amacıyla, pozitiflik ile teorik olarak ilişkili olabilecek değişkenlerle arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu çalışmada; başarı yönelimleri, pozitiflik ve stresle başa çıkma biçimleri arasındaki ilişkiler ve başarı yönelimleri ile pozitifliğin stresle başa çıkma biçimlerini yordama gücü araştırılmıştır.

Pozitiflik, Başarı Yönelimleri ve Stresle Başa Çıkma Biçimleri Arasındaki İlişkiler

Ayırt edici geçerlik kapsamında Pozitiflik Ölçeği toplam puanları ile Başarı Yönelimleri Ölçeğinin alt boyutları olan öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma ve Stresle Başa Çıkma Ölçeğinin alt boyutları olan sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınma arasındaki ilişkiler incelenmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Pozitiflik, başarı yönelimleri ve stresle başa çıkma arasındaki ilişkiler

	1	2	3	4	5	6	7	8
P	1							
ÖY	.33**	1						
ÖK	.03	.22**	1					
PY	.02	.10	.33**	1				
PK	-.24**	-.11	.46**	.47**	1			
SDA	.30**	.11	-.04	.02	-.11	1		
POBÇ	.42**	.54**	.24**	.20**	.00	.22**	1	
K	.17*	.26**	.33	.33	.34**	.04	.41**	1
Ortalama	30.03	32.57	16.13	18.65	12.59	25.78	31.80	26.99
Std. Sapma	4.93	3.84	3.56	5.68	3.75	5.07	4.23	4.58

* $p < .05$, ** $p < .001$; P: Pozitiflik, ÖY: Öğrenme Yaklaşma, ÖK: Öğrenme Kaçınma, PY: Performans Yaklaşma, PK: Performans Kaçınma, SDA: Sosyal Destek Arama, POBÇ: Problem Odaklı Başa Çıkma, K: Kaçınma

Buna göre, pozitiflik ile öğrenme yaklaşma ($r = .33$, $p < .001$), performans kaçınma ($r = -.24$, $p < .001$), sosyal destek arama ($r = .30$, $p < .001$), problem odaklı başa çıkma ($r = .42$, $p < .001$) ve kaçınma ($r = .17$, $p < .05$) arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Stresle Başa Çıkma Biçimlerinin Yordayıcıları Olarak Başarı Yönelimleri ve Pozitiflik

Stresle başa çıkma biçimlerinin (sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınma) başarı yönelimleri ve pozitiflik tarafından yordanabilirliğini belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizinin uygulanmasına karar verilmiştir. Regresyon analizine başlamadan önce bir takım ön koşulların sağlanmış olması gerekmektedir. Öncelikle değişkenler arasındaki ikili ilişkiler incelenerek ve çoklu eş doğrusallığın olmamasına dikkat edilmiştir. Bu amaçla ilk olarak oto korelasyon durumu Durbin-Watson değeri ile incelenmiş ve elde edilen değerlerin (1.04, 1.95, 1.80) normal sınırlar arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Field, 2013). İkinci aşamada bağımsız değişkenlerin açıklayamadıkları varyans oranı olan tolerans değeri ($1-R^2$) ile varyans büyütme faktörü (VIF) incelenmiştir. Tolerans değeri ($1-R^2 = .83$) .20 değerinden daha büyük ve varyans büyütme faktörü (VIF = 1.19) 10 değerinden daha düşük olduğu için çoklu bağıntı probleminin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Field, 2013).

Tablo 7. *Hiyerarşik regresyon model özeti*

Model	R	R ²	TSH	Değişim İstatistikleri					Durbin-Watson
				ΔR^2	ΔF	Sd1	Sd2	p	
SDA Model 1	.16	.02	5.05	.00	1.32	4	183	.26	1.04
SDA Model 2	.31	.09	4.88	.07	3.97	5	182	.00	
POBÇ Model 1	.56	.32	3.52	.30	21.79	4	183	.00	1.95
POBÇ Model 2	.63	.39	3.32	.38	24.07	5	182	.00	
K Model 1	.49	.24	4.03	.22	14.73	4	183	.00	1.80
K Model 2	.52	.27	3.96	.25	13.52	5	182	.00	

SDA: Sosyal Destek Arama, POBÇ: Problem Odaklı Başa Çıkma, K: Kaçınma; TSH: Tahmini Standart Hata; Sd: Serbestlik Derecesi

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınmanın başarı yönelimleri (öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma) ve pozitiflik tarafından yordanmasına ilişkin yapılan hiyerarşik regresyon analizi, her bir bağımlı değişken için iki adımda gerçekleştirilmiştir. Birinci adımda, başarı yönelimleri ikinci adımda ise pozitiflik kullanılmıştır (Tablo 8). Sosyal destek arama bağımlı değişkeni için birinci adımda girilen değişkenlerin (öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma) modele özgün katkısı anlamsız bulunmuştur ($R^2 = .02$, $F_{(4, 183)} = 1.32$, $p > .05$). İkinci adımda modele eklenen pozitifliğin modele olan toplam katkısının anlamlı olduğu belirlenmiştir ($R^2 = .09$, $F_{(5, 182)} = 3.97$, $p < .05$). Bununla birlikte pozitifliğin modele özgün katkısı da anlamlı bulunmuştur ($\beta = .29$, $p < .001$). Problem odaklı başa çıkma bağımlı değişkeni için birinci adımda girilen değişkenlerin (öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma) modele özgün katkısı anlamlı bulunmuştur ($R^2 = .30$, $F_{(4, 183)} = 21.79$, $p < .001$). İkinci adımda modele eklenen pozitifliğin modele olan toplam katkısının anlamlı olduğu belirlenmiştir ($R^2 = .38$, $F_{(5, 182)} = 24.07$, $p < .001$). Problem odaklı başa çıkmaya ilişkin geliştirilen modele pozitifliğin özgün katkısı da anlamlı bulunmuştur ($\beta = .30$, $p < .001$). Kaçınma bağımlı değişkeni için birinci adımda girilen değişkenlerin (öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma) modele özgün katkısı anlamlı bulunmuştur ($R^2 = .24$, $F_{(4, 183)} = 14.73$, $p < .001$). Ayrıca, kaçınmaya ilişkin geliştirilen modele pozitifliğin özgün katkısı da anlamlı bulunmuştur ($\beta = .18$, $p < .05$).

Tablo 8. *Stresle başa çıkma biçimlerinin yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi*

	Değişken	B	Std. Hata	β	t	p
SDA Model 1	Sabit	23.07	3.55		6.49	.00
	ÖY	.13	.10	.10	1.30	.19
	ÖK	-.06	.12	-.04	-.53	.59
	PY	.07	.07	.07	.92	.35
	PK	-.15	.12	-.11	-1.22	.22
SDA Model 2	Sabit	16.93	3.80		4.45	.00
	ÖY	.02	.10	.01	.22	.82
	ÖK	-.00	.11	-.04	-.50	.61
	PY	.03	.07	.04	.52	.60

	PK	-.05	.12	-.03	-.40	.68
	P	.29	.07	.29	3.76	.00
POBÇ	Sabit	10.83	2.47		4.37	.00
Model 1	ÖY	.54	.07	.49	7.53	.00
	ÖK	.13	.08	.11	1.58	.11
	PY	.10	.05	.13	1.94	.05
	PK	-.06	.08	-.05	-.75	.45
POBÇ	Sabit	5.52	2.59		2.13	.03
Model 2	ÖY	.44	.07	.40	6.28	.00
	ÖK	.14	.08	.12	1.74	.08
	PY	.07	.05	.10	1.49	.13
	PK	.02	.08	.02	.27	.78
	P	.25	.05	.30	4.77	.00
K	Sabit	8.55	2.83		3.01	.00
Model 1	ÖY	.30	.08	.25	3.70	.00
	ÖK	.14	.09	.11	1.49	.13
	PY	.12	.06	.14	1.99	.04
	PK	.30	.10	.25	3.03	.00
K	Sabit	5.10	3.08		1.65	.10
Model 2	ÖY	.24	.08	.20	2.87	.00
	ÖK	.15	.09	.11	1.55	.12
	PY	.10	.06	.12	1.71	.08
	PK	.36	.10	.29	3.58	.00
	P	.16	.06	.18	2.60	.01

P: Pozitiflik, ÖY: Öğrenme Yaklaşma, ÖK: Öğrenme Kaçınma, PY: Performans Yaklaşma, PK: Performans Kaçınma, SDA: Sosyal Destek Arama, POBÇ: Problem Odaklı Başa Çıkma, K: Kaçınma

Tartışma

Bu çalışmanın amacı Caprara ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yaparak psikometrik özelliklerini incelemektir. Bu bağlamda çalışmanın amacına uygun olarak yapılandırılabilmesi için beş farklı çalışma farklı çalışma grupları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Birinci çalışmada ölçme aracının Türkçe adaptasyonunun dilsel eşdeğerliği; ikinci çalışmada madde analizi, faktör yapısı ve güvenilirlik analizi; üçüncü çalışmada test tekrar test güvenilirliği; dördüncü çalışmada ölçüt bağımlı geçerliği ve son olarak beşinci çalışmada ayırt edici geçerlik incelenmiştir.

Yürütülen dilsel eşdeğerlik çalışmasında öncelikli olarak Türkçe formun geçerliğine odaklanılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda nihai Türkçe formu oluşturulan Pozitiflik Ölçeği, İngilizce ve Türkçe dillerine hakim olan öğretmen adaylarına uygulanmıştır (n=55). Her iki dile ait olan ölçümler doğrultusunda, Türkçe formdan alınan puan ortalamaları ile İngilizce formdan alınan puan ortalamalarının farklılık göstermediği belirlenmiştir (Tablo 1). Dolayısıyla, Pozitiflik Ölçeği Türkçe formunun dilsel geçerliğinin sağlanmış olduğu ifade edilebilir.

İkinci çalışma grubundan elde edilen veriler ile Pozitiflik Ölçeğinin faktör yapısının Türk kültürüne uygunluğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. İlk aşamada, elde edilen verilerin Cronbach Alpha değerleri, madde silinirse Cronbach Alpha değerleri ve madde toplam korelasyonları incelenmiştir. Buna göre, ölçme aracının iç tutarlığını olumsuz etkileyen herhangi bir maddenin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 2). Madde analizi için %27'lik alt ve üst grup farkları ve madde toplam korelasyonu incelenmiştir. %27'lik alt-üst gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ölçme aracının madde toplam korelasyonlarının ise .46 ile .72

arasında değişkenlik gösterdiği saptanmıştır (Tablo 3). İlgili literatür doğrultusunda madde toplam korelasyonu için .30 kesme noktası olarak değerlendirilmiştir (Nunnally ve Bernstein, 1994). Ölçme aracında yer alan sekiz maddenin madde toplam korelasyon değerlerinin kesme noktasından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu işlemin ardından, faktör yapısı daha önce Caprara ve diğerleri (2012) tarafından belirlenmiş olan Pozitiflik Ölçeğinin faktör yapısını sınamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, tek faktörlü model elde edilen veriler ile iyi düzeyde uyum göstermektedir (Şekil 1). Bununla birlikte, elde edilen verilerle Pozitiflik Ölçeğinin faktör yapısı cinsiyete göre de incelenmiştir. Hem erkek öğrencilerden hem de kız öğrencilerden elde edilen veriler incelenmiş ve tek faktörlü modelin her iki grupta da geçerli olduğu saptanmıştır (Tablo 4). Son olarak, ölçme aracının güvenilirliği incelenmiş ve bu amaçla iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayısının değerlendirilmesinde .70 değeri kesme noktası olarak kabul edilmiştir (Creswell, 2012). Buna göre, .73 olarak belirlenen iç tutarlık katsayısı Pozitiflik Ölçeğinin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bir sonraki aşamasında Pozitiflik Ölçeğinin test tekrar test güvenilirliği incelenmiştir. Bu doğrultuda ikinci çalışma grubu içerisinde 136 öğrenciye üç hafta sonra tekrar ulaşılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda iki uygulama arasındaki ilişki incelenmiş ve Pozitiflik Ölçeğinin test tekrar test güvenilirliği .91 olarak belirlenmiştir. Başka bir ifade ile Pozitiflik Ölçeği zamana karşı istatistiksel olarak tutarlık göstermektedir.

Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe formunun ölçüt bağıntılı geçerliği dördüncü çalışma grubundan elde edilen veriler yardımıyla incelenmiştir. Bu amaçla kuramsal olarak ilişkili olabileceği düşünülen değişkenlerle pozitiflik arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerin pozitiflik, mutluluk ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Korelasyonel bulgulara göre, pozitiflik ile yaşam doyum ve mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmaktadır (Tablo 5). Belirlenen bu ilişkiler orijinal ölçek üzerinde yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular ile tutarlık göstermektedir (Caprara ve diğ., 2012). Buradan hareketle kuramsal olarak benzer temeller üzerinde bulunan değişkenlerle pozitifliğin kabul edilebilir düzeyde örtüştüğü ifade edilebilir.

Son olarak, Pozitiflik Ölçeği'nin ayırt edici geçerliği, pozitiflik ile başarı yönelimleri (öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma, performans yaklaşma, performans kaçınma) ve stresle başa çıkma biçimleri (sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma, kaçınma) arasındaki ilişkiler belirlenerek (Tablo 6) ve stresle başa çıkma biçimlerinin yordanmasında başarı yönelimlerinin ve pozitifliğin yordayıcı rolü hiyerarşik regresyon analizi ile incelenerek sağlanmıştır (Tablo 8). Pozitiflik ile öğrenme yaklaşma, performans kaçınma, sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınma arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre pozitifliğin sosyal destek arama, problem odaklı başa çıkma ve kaçınma bağımlı değişkenlerinin yordanmasında pozitifliğin etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular Caprara ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe adaptasyonunun geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Buna göre, Pozitiflik Ölçeği tek faktörden oluşan 8 maddeli beşli likert tipi derecelendirmeye sahip bir ölçme aracıdır. Ölçme aracında bir madde ters puanlanmaktadır (madde 6). Ölçme aracından minimum 8 maksimum 40 puan alınabilmektedir. Yüksek düzeyde alınan puanlar bireyin pozitiflik düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Pozitiflik Ölçeğinin, bireylerin pozitiflik düzeylerinin inceleneceği eğitim ve psikoloji araştırmalarında geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceği ifade edilebilir. Bu çalışmanın farklı çalışma grupları üzerinde tekrarlanması ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğinin daha net ortaya koyulmasına olanak sağlayacaktır.

Teşekkür

Pozitiflik Ölçeğinin Türkçe formunun oluşturulması için bize izin veren ve sürekli destek sağlayan Gian Vittorio Caprara ve arkadaşlarına teşekkür ederiz. Ayrıca, veri toplama sürecinde yardımlarını esirgemeyen S. Ezgi Dede korkut, Aynur Karabacak ve Mehmet Buğra Özhan'a teşekkürlerimizi sunarız. Son olarak, araştırmaya katılan tüm katılımcılara değerli katkılarından ötürü teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Akın, A. (2006). 2X2 Başarı yönelimleri ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması [2X2 Achievement Goal Orientations Scale: The study of validity and reliability]. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 1-13.
- Akın-Little, K. A., Little, S. G., & Delligatti, N. (2004). A preventative model of school consultation: Incorporating perspectives from positive psychology. *Psychology in the Schools*, 41(1), 155-162.
- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I., & Vohs, K. D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyle? *Psychological Science in the Public Interest*, 4, 1-44.
- Bolier, L., Haverman, M., Westerhof, G. J., Riper, H., Smit, F., & Bohlmeijer, E. (2013). Positive psychology interventions: A meta-analysis of randomized controlled studies. *BMC Public Health*, 13, 119-139.
- Caprara, G. V., Alessandri, G., Eisenberg, N., Kupfer, A., Steca, P., Caprara, M. G., & Abela, J. (2012). The Positivity Scale. *Psychological Assessment*, 24, 701-712.
- Caprara, G. V., Steca, P., Alessandri, G., Abela, J. R. Z., & McWhinnie, C. M. (2010). Positive orientation: Explorations on what is common to life satisfaction, self-esteem, and optimism. *Epidemiologia e Psichiatria Sociale*, 19, 63-71.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. London: Pearson.
- Çivitçi, A. (2007). The adaptation of multidimensional students' life satisfaction scale into Turkish: Validity and reliability studies. *Eurasian Journal of Educational Research*, 26, 51-60.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., Scollon, C. K. N., Oishi, S., Dzokoto, V., & Suh, E. M. (2000). Positivity and the construction of life satisfaction judgments: Global happiness is not the sum of its part. *Journal of Happiness Studies*, 1, 159-176.
- Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Chio, D., & Oishi, S. (2009). New measures of well-being. In E. Diener (Ed.), *Assessing well-being* (pp. 247-266). Netherlands: Springer.
- Doğan, T., & Çötök, N. A. (2011). Oxford mutluluk ölçeği kısa formunun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması [Adaptation of the Short Form of the Oxford Happiness Questionnaire into Turkish: A validity and reliability study]. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 165-172.
- Doğan, T., & Totan, T. (2013). Psychometric properties of Turkish version of the subjective happiness scale. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 1(1), 23-31.
- Duckworth, A. L., Steen, T. A., & Seligman, M. E. P. (2005). Positive psychology in clinical practice. *Annual Review of Clinical Psychology*, 1, 629-651.
- Eryılmaz, A. (2012). Pozitif psikoterapi bağlamında yaşam amaçları belirleme ölçeğinin üniversite öğrencileri üzerinde psikometrik özelliklerinin incelenmesi [Investigating of psychometric properties

- of the Scale of Setting Life Goals with respect to positive psychotherapy on university students]. *Klinik Psikiyatri*, 15, 166-174.
- Eryılmaz, A. (2013). Pozitif psikolojinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında gelişimsel ve önleyici hizmetler bağlamında kullanılması [Using of positive psychology on psychological counseling and guidance context on character strength and preventive services]. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 1(1), 1-19.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology. *American Psychologist*, 56, 218–226.
- Grossman, P., Tiefenthaler-Gilmer, U., Raysz, A., & Kesper, U. (2007). Mindfulness training as an intervention for fibromyalgia: Evidence of post intervention and 3-year follow-up benefits in well-being. *Psychotherapy and psychosomatics*, 76, 226-233.
- Hefferon, K. ve Boniwell, I. (2014). *Pozitif psikoloji: Kuram, araştırma ve uygulamalar* (T. Doğan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: A compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 33, 1073–1082.
- Huebner, E. S. (1991). Initial development of the student's life satisfaction scale. *School Psychology International*, 12(3), 231-240.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6(2), 149-158.
- Huffman, J. C., DuBois, C. M., Healy, B. C., Boehm, J. K., Kashdan, T. B., Celano, C. M., ...& Lyubomirsky, S. (2014). Feasibility and utility of positive psychology exercises for suicidal inpatients. *General Hospital Psychiatry*, 36, 88-94.
- Jannoff-Bulman, R. (1989). Assumptive worlds and the stress of traumatic events: Applications of the schema construct. *Social Cognition*, 7, 113–136.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with simplis command language*. Lincolnwood: Scientific Software International.
- Keyes, C. L. M., & Haidt, J. (2003). *Flourishing: Positive psychology and the life well-lived*. Washington: American Psychological Association.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York: Guilford Press.
- Kozma, A., Stone, S., & Stones, M. J. (2000). Stability in components and predictors of subjective well-being (SWB): Implications for SWB structure. In E. Diener and D. R. Rahtz (Eds.), *Advances in quality of life theory and research* (pp. 13–30). London, England: Kluwer Academic.
- Krentzman, A. R. (2013). Review of the application of positive psychology to substance use, addiction, and recovery research. *Psychology of Addictive Behaviors*, 27(1), 151-165.
- Larson, R.W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55, 170–183.
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than others? *American Psychologist*, 56, 239–249.
- Lyubomirsky, S., & Layous, K. (2013). How do simple positive activities increase well-being? *Current Directions in Psychological Science*, 22, 57-62.
- Lyubomirsky, S., & Lepper, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46(2), 137-155.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*, 131, 803–855.

- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology, 9*(2), 111–131.
- Miller, E.D., & Harvey, J.H. (2001). The interface of positive psychology with psychology of loss: A brave new world? *American Journal of Psychotherapy, 55*, 313–322.
- Nunnally, J., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Odou, N., & Vell-Brodrick, D. A. (2013). The efficacy of positive psychology interventions to increase well-being and the role of mental imagery ability. *Social Indicators Research, 110*, 111-129.
- Pajares, F. (2001). Toward a positive psychology of academic motivation. *Journal of Educational Research, 95*, 27–35.
- Peterson, C. (2000). The future of optimism. *American Psychologist, 55*, 44–55.
- Resnick, S., Warmoth, A., & Selin, I. A. (2001). The humanistic psychology and positive psychology connection: Implications for psychotherapy. *Journal of Humanistic Psychology, 41*, 73–101.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist, 55*, 68–78.
- Ryan, R. M., & Lynch, J. H. (1989). Emotional autonomy versus detachment: Revisiting the vicissitudes of adolescence. *Child Development, 60*, 340–356.
- Scheier, M. F., & Carver, C. S. (1993). On the power of positive thinking: The benefits of being optimistic. *Current Directions in Psychological Science, 2*, 26–30.
- Scheier, M. F., Carver, C. S., & Bridges, M. W. (1994). Distinguishing optimism from neuroticism (and trait anxiety, self-mastery, and self-esteem): A re-evaluation of the Life Orientation Test. *Journal of Personality and Social Psychology, 67*, 1063–1078.
- Seear, K. H., & Vella-Brodrick, D. A. (2013). Efficacy of positive psychology interventions to increase well-being: Examining the role of dispositional mindfulness. *Social Indicators Research, 114*, 1125-1141.
- Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist, 55*, 5–14.
- Seligman, M. E., & Pawelski, J. O. (2003). Positive psychology: FAQs. *Psychological Inquiry, 14*, 159–163.
- Seligman, M. E., Rashid, T., & Parks, A. C. (2006). Positive psychotherapy. *American Psychologist, 61*, 774-788.
- Seligman, M. E., Steen, T. A., Park, N., & Peterson, C. (2005). Positive psychology progress: Empirical validation of interventions. *American Psychologist, 60*, 410-421.
- Sheldon, K. M., Abad, N., Ferguson, Y., Gunz, A., Houser-Marko, L., Nichols, C. P., & Lyubomirsky, S. (2010). Persistent pursuit of need-satisfying goals leads to increased happiness: A 6-month experimental longitudinal study. *Motivation and Emotion, 34*(1), 39–48.
- Sin, N. L., & Lyubomirsky, S. (2009). Enhancing well-being and alleviating depressive symptoms with positive psychology interventions: A practice-friendly meta-analysis. *Journal of Clinical Psychology, 65*, 467-487.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). New York: Pearson.
- Taylor, S. E., & Brown, J. D. (1988). Illusion and well-being: A social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin, 103*, 193–210.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28*(3), 374-384.
- Tuzgöl-Dost, M. (2005). Öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3*(23), 103-111.

- Türküm, A. S. (2002). Stresle başa çıkma ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(18), 25-34.
- Yetim, Ü. (1991). Reliability and validity of satisfaction with life scale in Turkish form (In Turkish). Paper presented at the 6th National Psychology Conference, Istanbul, Turkey.
- Yetim, Ü. (2003). The impacts of individualism/collectivism, self-esteem and feeling of mastery on life satisfaction among the Turkish university students and academician. *Social Indicators Research*, 61, 297-317.

Extended Summary

The psychometric properties of the Turkish Form of the Positivity Scale

Özkan Çıkrıkçı, Muhammet Çiftçi, Başaran Gençdoğan

Introduction

Abnormal behaviors and mental disorders are included in research areas of traditional psychology. In other words, the efforts of solving problems are canalized in psychology. In this view, an approach that ignores the potentials and abilities of people is accepted (Hefferon & Boniwell, 2014). When traditional psychology realized this deficiency, positive focused view took the place of psychopathological view (Eryılmaz, 2013; Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). Positive psychology is a discipline that teaches people how to improve their positive features, increases well-being level through new experiences (Peterson, 2000; Seligman & Csikszentmihalyi, 2000).

Examinations of positive dimensions of human behavior among academicians and psychologists cause the demand of identifying the indicators of ideal behaviors (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). Within this view, most of the researchers from different periods emphasize the individual differences based on positive experiences. Scheier and Carver (1993) suggest that positive thinking is a main formula in improving self-confidence. Positivity is defined as fundamental indicators of subjective well-being (Kozma, Stone, & Stones, 2000). According to the Diener, Scollon, Oishi, Dzokoto and Suh (2000), positivity is a tendency on evaluating all aspects of life that has been already good.

The main aim of the current paper was to conduct an adaptation study of the Positivity Scale developed by Caprara et al. (2012) in order to measure positivity and to examine the psychometric properties. In the present study language equivalence, factorial structure, reliability, test re-test reliability, convergent and discriminant validity of the Positivity Scale were investigated.

Method

Participants

Within the scope of the study, data were collected from five different research groups. At first, language equivalence was carried out with 55 English pre-service teachers. Second research group was composed of 407 university students (233 female, 174 male). Test re-test reliability of the Positivity Scale was carried out on 136 university students (73 female, 63 male). The fourth research group consisted of 284 university students (177 female, 107 male). The last research group was composed of 188 university students (124 female, 64 male).

Measures

Positivity Scale (Caprara et al., 2012), Oxford Happiness Scale Short Form (Doğan & Akıncı-Çötök, 2011), Life Satisfaction Scale (Yetim, 1991), 2X2 Achievement Goal Orientations Scale (Akın, 2006) and Coping Styles Scale (Türküm, 2002) were applied as measures.

Procedure

The research process started with the language equivalence study. After results providing support for language equivalence were obtained, item analysis, factor analysis and reliability analysis were examined with data from the second research group. In the next phase, test re-test reliability of the Positivity Scale was explored with data from third research group. The convergent validity of the Positivity Scale was investigated with data from fourth research group. Finally, discriminant validity of Positivity Scale was examined.

Results

Language equivalence was examined and it was determined that the final Turkish form was valid. There was no significant difference between the Turkish form and the English form. The item-total correlation was employed to explore problematic items of the whole scale. In the light of literature (Field, 2013; Nunnally & Bernstein, 1994), we agreed to the criterion of .30 as the cutoff item-total point. Based on the criterion no item was eliminated due to the sufficient correlation coefficient between the sum score of the items and item. Confirmatory factor analysis was applied to determine the factorial structure of Positivity Scale. The results revealed that the single factor model of Positivity Scale showed sufficient fit to the data ($\chi^2_{(17)} = 49.75$, $p < .001$; $\chi^2/df = 2.92$; RMSEA = .06; CFI = .95; IFI = .95; GFI = .97; AGFI = .94; NFI = .92; NNFI = .92; SRMR = .04; RFI = .88). The reliability coefficient of the Positivity Scale was found to be .73. The results demonstrated that the coefficient of .91 between two applications was sufficient. The convergent validity of the Positivity Scale was investigated by analyzing the relationships between positivity and life satisfaction and happiness. According to the correlational analysis, there were significant relationships between positivity and life satisfaction and happiness. The Positivity Scale, Coping Styles Scale and 2X2 Goal Orientation Scale were applied as measures in investigating discriminant validity. In brief, it was shown that positivity was a discriminant variable for social support seeking, problem focused coping, avoidance which are coping styles with stress.

Conclusion

According to the aforementioned results above, it may be stated that the Positivity Scale is a reliable and valid measure in Turkish sample. The Positivity Scale is an eight item scale ranging from 8 to 40. Getting high scores refers that people have high level of positivity. The Positivity Scale could be considered in identification of positivity level in educational and psychological research.

Acknowledgements

The authors would like to thank Gian Vittorio Caprara and his colleagues for their permission and recommendations. In addition we wish to give our thanks to S. Ezgi Dede korkut, Aynur Karabacak and Mehmet Buğra Özhan for their help. Finally, the authors thank the participants.

Ek 1. Pozitiflik Ölçeği

		Hiç uygun değil	Uygun değil	Biraz uygun	Uygun	Tamamen uygun
1	Geleceğe yönelik güçlü bir inancım var.	1	2	3	4	5
2	Yaşamımdan memnunum.	1	2	3	4	5
3	Başkalarına ihtiyacım olduğunda genellikle yanımda olurlar.	1	2	3	4	5
4	Umut ve istek ile geleceği sabırsızlıkla bekliyorum.	1	2	3	4	5
5	Bir bütün olarak benliğimden memnunum.	1	2	3	4	5
6	Gelecek bana zaman zaman belirsiz görünüyor.*	1	2	3	4	5
7	Gurur duyacak birçok şeye sahip olduğumu hissediyorum.	1	2	3	4	5
8	Kendimi genellikle güvende hissediyorum.	1	2	3	4	5

*Tersten kodlanan madde